

T.C.
KAMU DENETÇİLİĞİ KURUMU
(OMBUDSMANLIK)

ŞİKAYET NO :2016/102
KARAR TARİHİ :26/09/2016

RET KARARI

ŞİKAYETÇİ :
ŞİKAYET EDİLEN İDARE : Maliye Bakanlığı
ŞİKAYETİN KONUSU : Şikayetçi, %62 oranında "özür durumuna göre tüm vücut fonksiyon kaybı" olduğuna dair özürlü sağlık kurulu raporunun Maliye Bakanlığı tarafından %42 olarak onaylandığını, ÖTV ve KDV indiriminden faydalanarak taşıt almak istediğini ancak kendisinin ortopedik engelli olmadığı ve %90 ve üzeri engeli olmadığından talebinin reddedildiğini, %90 ve üzeri engelliler ile ortopedik engelliler bu indirimlerden faydalanırken kendisi faydalanamadığı için engelliler arasında eşitsizlik oluştuğunu ifade etmekte olup, oluşan eşitsizliğin giderilmesini talep etmektedir.

ŞİKAYET BAŞVURU TARİHİ : 8/1/2016

I. USÛL

A. Şikâyet Başvuru Süreci

1. Şikâyet başvurusu 8/1/2016 tarih ve 239 evrak numarası ile kayıt altına alınan şikâyet dilekçesi ile yapılmıştır. Şikâyet başvurusunun karara bağlanması için 28/03/2013 tarih ve 28601 mükerrer sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 41/1-a maddesi ve İmza Yetkileri Yönergesinin 7 nci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendi uyarınca, şikâyetin incelenmesine ve araştırılmasına geçilmiştir.

B. Ön İnceleme Süreci

2. Şikâyet başvurusunun ön incelemesi neticesinde; şikâyet konusunun Kurumumuzun görev alanına girdiği, şikâyetçinin menfaat ihlali koşulunu taşıdığı, idari başvuru yolunun tüketildiği, şikâyetin süresinde yapılmış olduğu ve diğer ön inceleme konularında da bir eksikliğin bulunmadığı, bu nedenle de şikâyetin incelenmesine ve araştırılmasına engel bir durumun bulunmadığı tespit edilmiştir.

II. OLAY VE OLGULAR

A. Şikâyetçinin Konu Hakkındaki Açıklamaları ve İddiaları

3. Şikâyetçi başvurusunda; “%62 oranında özür durumuna göre tüm vücut fonksiyon kaybı” olduğuna dair Sağlık Bakanlığı .... Devlet Hastanesi’nin verdiği özürlü sağlık kurulu raporunun Maliye Bakanlığı tarafından %42 olarak onaylandığını, ÖTV ve KDV indiriminden faydalanarak taşıt almak istediğini ancak kendisinin ortopedik engelli olmadığı ve %90 ve üzeri engeli olmadığından talebinin reddedildiğini, %90 ve üzeri engelliler ile ortopedik engelliler bu indirimlerden faydalanırken kendisi faydalanamadığı için engelliler arasında eşitsizlik oluştuğunu ifade etmekte olup, oluşan eşitsizliğin giderilmesini talep etmektedir.

B. İdarenin Şikâyete İlişkin Açıklamaları

4. Şikâyet başvurusunun çözümüne dayanak teşkil etmek üzere, Gelir İdaresi Başkanlığı’ndan .././2016 tarih ve .....-..... sayılı yazımızla bilgi ve belge talep edilmiş olup, .././2016 tarih ve .....[.....] sayılı cevabi yazıda özetle;

4.1. Engellilik oranı %90 ve üzerinde olan malul ve engellilere yönelik olarak Kanunun (7/2-a) ve (7/2-b) maddelerinde, % 90’ın altında olan malul ve engellilere yönelik olarak ise Kanunun (7/2-c) maddesinde istisna düzenlemesinin yer almakta olduğu, Dolayısıyla, **Özel Tüketim Vergisi Kanununun (7/2) maddesi uygulamasından, sadece engellilik oranı %90 ve üzerinde olan malul ve engellilerin yararlandığı, şartlara haiz olunması kaydıyla engellilik oranı % 90’ın altında olan engellilerin de yararlanabildiği,**

Öte yandan, söz konusu istisna düzenlemesinin uygulama usul ve esaslarına ilişkin açıklamalar engellilik oranları ve durumları itibariyle, Özel Tüketim vergisi (II) Sayılı Liste Uygulama Genel Tebliğinin (II/C/1) bölümünde yapıldığı,

Bu bağlamda Kanunun (7/2-c) maddesi uygulamasından yalnızca, **“engellilik durumu ilk iktisabı yapılacak taşıtın hareket ettirici aksamında (debriyaj, fren ve gaz pedalları ile vites kolu) tadilat yaptırılmasını gerektirecek nitelikte olanlar”**, diğer şartların da sağlanmasına bağlı olarak bahse konu Genel Tebliğin (II/C/1.1,1.3,1.5) bölümlerinde belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde yararlanabildiği,

Görme engellilerden engellilik oranı (tüm vücut fonksiyon kaybı oranı) %90’ın altında olanların Özel Tüketim Vergisi Kanununun (7/2) maddesi uygulamasından yararlanmalarının mümkün olmadığı,

4.2. 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanununun (17/4-s) maddesiyle, engellilerin eğitimleri, meslekleri, günlük yaşamları için özel olarak üretilmiş her türlü araç-gereç ve özel bilgisayar programlarının tesliminin KDV’den istisna edildiği,

26/4/2014 tarih ve 28983 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak 1/5/2014 tarihinden itibaren yürürlüğe giren Katma Değer Vergisi Genel Uygulama Tebliğinin (II/E-1.1) bölümünde yer alan *“Münhasıran engellilerin eğitimleri, meslekleri, günlük yaşamlarında kullanmaları için özel olarak üretilmiş her türlü araç-gereç (örneğin; görme engellilerin kullandıkları baston, yazı makinesi, kabartma kabartma klavye; ortopedik engellilerin kullandıkları tekerlekli sandalye, ortez-protez gibi cihaz ve araçlar) ile özel bilgisayar programları istisna kapsamında kabul edilir. Binek otomobili ve diğer nakil vasıtalarının ise sözü edilen “araç-gereç” kapsamında değerlendirilmesi mümkün değildir. Engelliler dışında engelli olmayanlar tarafından da kullanılması mümkün olan araç ve gereçlerin teslimi, bu istisna kapsamında değildir”*

hüküm ve açıklamalara göre, **binek otomobilleri dahil diğer kara nakil vasıtaları istisna kapsamında mütalaa edilmediğinden** bu araçların tesliminde genel hükümler çerçevesinde KDV hesaplandığı,

4.3. Engellilik oranı %90'ın altında olan görme engellilerin söz konusu istisnadan yararlanamamasının, oluşabilecek suistimaller çerçevesinde Bakanlıkça yetki kullanımı yapılmak suretiyle istisna kapsamı dışında bırakılmalarından değil, Kanun hükmünden kaynaklandığı,

4.4. Söz konusu talebin ancak Özel Tüketim Vergisi Kanununun (7/2) Maddesinde değişiklik yapılması suretiyle karşılanmasının mümkün olup, Kanun yapma, değiştirme ve kaldırma yetkisinin T.C. Anayasasına göre Türkiye Büyük Millet Meclisinde olduğu, açıklamalarına yer verilmiştir.

C. Olaylar

5. Şikâyet başvurusu ve ekleri ile ilgili idare tarafından Kurumumuza iletilen belgeler doğrultusunda olaylar aşağıda özetlenmiştir.

5.1. Şikâyetçinin; 30/03/2010 tarihli Bursa Devlet Hastanesi Özürlü Sağlık Kurulu Raporunda “Sol optik atrofi, sağ optik disk solukluğu, görmeler sağda tam, solda 1/10 ve opere sellar kitle, malignite” klinik bulguları ile “özür durumuna göre tüm vücut fonksiyon kaybı oranı % 62” olarak tespit edilmiştir.

5.2. Şikâyetçi, 17/11/2016 tarihinde ÖTV ve KDV indiriminden yararlanarak araç alma talebi ile Kurumumuza başvuruda bulunmuştur.

5.3. İdari başvuru yolları tüketilmediğinden şikâyet başvurusu 30/11/2015 tarihli Gönderme Kararı ve 3/12/2015 tarihli yazı ile Maliye Bakanlığı'na iletilmiştir.

5.4. Maliye Bakanlığı'nın 30/12/2015 tarihli Şikâyetçiye yazmış olduğu yazıda; KDV ve ÖTV Kanunlarının Uygulanması açıklanarak, “*başvuruda yer alan talebinin Özel Tüketim Vergisi Kanununun (7/2) maddesinde değişiklik yapılması suretiyle karşılanmasının mümkün olacağı, Kanun yapma, değiştirme ve kaldırma yetkisinin T.C. anayasasına göre Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde olduğu tabidir*” cevabı verilmiş ve şikâyetçinin talebi reddedilmiştir.

5.5. Şikâyetçi 8/1/2016 tarihinde Maliye Bakanlığı tarafından gönderilen yazı ile birlikte tekrar Kurumumuza başvuruda bulunmuştur.

D. Kamu Denetçisi Serpil ÇAKIN'ın İnceleme ve Araştırma Bulguları

6. Şikâyet konusuna ilişkin; Maliye Bakanlığı'ndan bilgi ve belge talep edilmiş, verilen cevabi yazıda belirtilen hususlara "İdarenin Şikâyete İlişkin Açıklamaları" bölümünde ayrıntılı olarak yer verilmiştir.

7. Şikâyet konusuna ilişkin, Toplumsal Haklar ve Araştırmalar Derneği (TOHAD) Başkan Vekili Süleyman AKBULUT ile görüşülmüş olup, TOHAD tarafından 20/6/2016 tarihinde konu ile ilgili olarak aşağıda belirtilen açıklamalara yer verilmiştir.

7.1. Toplumda tam ve etkin bir biçimde katılım ve dâhil olma Engelli Haklarına İlişkin Sözleşme'nin genel ilkeleri arasında yer almaktadır. Engellilik hali yani insani çeşitlilikler farklılık gösterebileceği gibi ihtiyaçlar ve talepler de bu denli farklı ve çeşitli olması pek doğaldır. **Ancak talepler ile bu taleplerin ölçülü, aşırı yük getirmeyen, amaca ulaşmak için meşru ve kabul edilebilir bir gerekçesinin (ki bunlar makul uyumlaştırmanın temel ilkeleridir) illiyeti yadsınamaz.** Nitekim EHS Komitesi'nin ilk bireysel başvuru hakkında verdiği kararda: (H.M. v. İsveç, 19 Nisan 2012, No. 3/2012) Eklemlerindeki sorunlar, olağanüstü hassas damar yapısı ve kas

zayıflığı nedeniyle evinden ayrılamayan ve hastaneye transferi dahi olağanüstü risk içeren başvuru, kendi evinin bahçesine havuz yaptırmak istemiş, ancak iç hukuka uymadığı gerekçesiyle başvuru iç hukukta reddedilmiş ve nihayetinde Komite, Sözleşme'nin ayrımcılığı yasaklayan 5. maddesini, bağımsız yaşamı güvence altına alan 19. maddesini, sağlık hakkını düzenleyen 25. maddesini ve rehabilitasyon hakkını düzenleyen 26. maddesini ihlal ettiğine karar vermiştir. Kararın gerekçesine bakıldığında ise sağlık ve rehabilitasyon ihtiyaçları bakımından alınabilecek tek etkili tedbirin su terapisi olduğu belirtilmiş ve yukarıda saydığımız makul uyumlaştırma ilkelerinin ihlal edildiği vurgulanmıştır. **Dolayısıyla herhangi bir talep iç hukuka uymasa bile ve söz konusu bu talep, kişi için alınabilecek tek ve etkili tedbir ise, o halde talebin reddini düşünmek, Komite kararında belirtilen ilke ve esaslara aykırılık teşkil edecektir. Ancak engelli birey tarafından ortaya konulan talebin, onun temel bir hakkına erişim konusunda son ve etkin bir talep olup olmadığı, iyi tartışılması, doğru bir perspektifle ele alınması gereken bir konudur.**

7.2. “Kanunun ruhu” ya da konu itibarıyla mevzuatın ruhu, temel olarak, bir mevzuatın ardında yatan niyet, hedef ve öngöründen hareketle, mevzuata yorum getirmeyi içermektedir.

“Bu perspektifle engelli bireylerin ÖTV muafiyeti kapsamına mevzuata bakıldığında: **engelli bireylerin bir aracın iktisabında ÖTV'den muaf tutulması uygulaması, temel olarak, engelinin araç kullanmada bir dezavantaj yaratan fonksiyon kaybına sahip olması ya da özel tertibat olsa dahi aracı kullanamaması düşüncesi üzerine inşa edilen bir pozitif ayrımcılık uygulamasıdır.**”

7.3. Engellilerin araç alımında ÖTV'den muaf tutulması konusunda 2002 yılında yapılan düzenlemede sadece özel tertibat ile araç kullanabilecek kişilere yönelik şekilde getirilmiştir. Bunun ardından, 2004 yılında 4760 sayılı Kanunun 7. maddesinde yapılan değişiklikle, engellilik derecesi %90'ın üzerinde olan engellilere da ÖTV muafiyeti yoluyla araç alımı hakkı tanınmıştır.

Bahsi geçen Özel Tüketim Vergisi Kanunu'nda değişiklik yapılmasını öngören düzenleme çıkmadan önce Tasarı ve Plan ve Bütçe komisyonunda oluşturulan gerekçesindeki izahat bunu doğrulamaktadır. Yasal gerekçede kanunun ilgili maddesi şu düşünce ile izah edilmektedir. “Malûl ve engelli vatandaşların ÖTV ödemeksizin araç edinebilme hakları genişletilerek, sakatlık derecesi % 90 veya fazla olan malul ve engellilerin maddede belirlenmiş araçları, tadilat yaptırılıp yaptırılmadığına bakılmaksızın ÖTV'siz edinebilme imkânı sağlanmıştır. Ayrıca malul ve engellilerin sakatlık derecesine bakılmaksızın, sakatlığına uygun hareket ettirici özel tertibat yapılan araçları bizzat kullanma amacıyla ilk iktisabında uygulanan ÖTV istisnası da, kapsamdaki araçlar; otomobil, kapalı kasa kamyonet ve motosikletler ile sınırlandırılarak muhafaza edilmektedir.”

Ancak sağlanan bu haktan kastın engellinin kendisinin araç kullanamadığı halleri kapsadığı açıktır. Nitekim Karayolları Trafik Yönetmeliğinin engellilerin aldıkları araç konusunda düzenleme getiren 53. maddesi, %90'ın üzerinde engelli olan bireylere tanınan hakkın, aracı kendisinin kullanamaması koşuluna bağlandığına işaret etmektedir. Bu düşüncüyü doğrular biçimde yönetmelik maddesinde bu araçların trafik tescil kayıtlarında sadece engellinin yakınları ve iş akdiyle istihdam edebileceği kişiler tarafından kullanılabilmesinin belirtilmesini zorunlu kılmaktadır.

Bu noktada engellilik derecesi %90'ın altında olup da ÖTV muafiyeti kapsamında engellilerin durumu da (muafiyetin ancak aracı özel bir tertibatla ya da otomatik vitesin tertibat sayılmasıyla kullanabilmesi koşuluyla olacağı) tartışmaya yer vermeyecek şekilde açıktır.

7.4. Gerek Kanunun kendisi, gerekse de alt mevzuatı, derecesi ne olursa olsun engelsiz bireylerle aynı şekil ve koşulda araç kullanabilecek durumda olan engellilere araç iktisabında ÖTV muafiyeti kapsamına almamaktadır. Kanundaki bu yaklaşım, pozitif ayrımcılık uygulamasının mantığı ile uyum içerisindedir. Zira pozitif ayrımcılık olgusu sadece dezavantajı sebebiyle eşitliğin bozulduğu hallerde, dezavantajlı kişi lehine eşitliği sağlamak amacıyla söz konusu olmaktadır. Diğer bireylerle aynı koşullarda araç kullanabilecek engelli aynı zamanda toplu taşıma araçlarına rahatlıkla binebilecek olan, diğer bireylerle aynı koşullarda iş sahibi olup, araç iktisap edebilecek olan kişidir. Hal böyle iken, bu engellilerin gerçek anlamda dezavantaj yaşayan engellilerle aynı muafiyetlerden yararlandırılması yine Anayasanın 10. maddesinde yer alan hiçbir kişiye ya da zümreye ayrıcalık tanınmaz ilkesiyle çelişen bir uygulama olacaktır.

III. HUKUKİ DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

A. İlgili Mevzuat 8. 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın;

8.1. “Cumhuriyetin Nitelikleri” başlıklı 2 nci maddesi; “Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, millî dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk Devletidir.”

8.2. “Devletin temel amaç ve görevleri” başlıklı 5 inci maddesi; Devletin temel amaç ve görevleri, Türk milletinin bağımsızlığını ve bütünlüğünü, ülkenin bölünmezliğini, Cumhuriyeti ve demokrasiyi korumak, kişilerin ve toplumun refah, huzur ve mutluluğunu sağlamak; kişinin temel hak ve hürriyetlerini, sosyal hukuk devleti ve adalet ilkeleriyle bağdaşmayacak surette sınırlayan siyasal, ekonomik ve sosyal engelleri kaldırmaya, insanın maddi ve manevi varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmaktır.”

8.3. “Kanun Önünde Eşitlik” başlıklı 10 uncu maddesi; “Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir... Çocuklar, yaşlılar, özürlüler, harp ve vazife şehitlerinin dul ve yetimleri ile malul ve gaziler için alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı sayılmaz.”

8.4. “Sosyal Güvenlik Bakımından Özel Olarak Korunması Gerekenler” başlıklı 61 inci maddesi; “Devlet harp ve vazife şehitlerinin dul ve yetimleriyle, malul ve gazileri korur ve toplumda kendilerine yaraşır bir hayat seviyesi sağlar. Devlet, sakatların korunmalarını ve toplum hayatına intibaklarını sağlayıcı tedbirleri alır.”

8.5. “Devletin İktisadi ve Sosyal Ödevlerinin Sınırları” başlıklı 65 inci maddesi; “Devlet, sosyal ve ekonomik alanlarda Anayasa ile belirlenen görevlerini, bu görevlerin amaçlarına uygun öncelikleri gözeterek mali kaynaklarının yeterliliği ölçüsünde yerine getirir.”

8.6. “Dilekçe, Bilgi Edinme ve Kamu Denetçisine Başvurma Hakkı” başlıklı 74 üncü maddesi; “Herkes, bilgi edinme ve kamu denetçisine başvurma hakkına sahiptir.”

8.7. “Milletlerarası Andlaşmaları Uygun Bulma” başlıklı 90 ıncı maddesi; “Usulüne göre yürürlüğe konulmuş milletlerarası andlaşmalar kanun hükmündedir...Usulüne göre yürürlüğe konulmuş temel hak ve özgürlüklere ilişkin milletlerarası andlaşmalarla kanunların aynı konuda farklı hükümler içermesi nedeniyle çıkabilecek uyuşmazlıklarda milletlerarası andlaşma hükümleri esas alınır.”

9. Birleşmiş Milletler Engellilerin Haklarına İlişkin Sözleşmenin “Kişisel Hareketlilik” başlıklı 20 nci maddesinde; “Taraflar Devletler engellilerin olanaklar çerçevesinde azami ölçüde

bağımsız hareket edebilmesini sağlamak için etkin bir şekilde gerekli tüm tedbirleri alır. Bu tedbirler şunlardır: (a) Engellilerin istedikleri şekil ve zamanda ve karşılanabilir bir maliyetle hareket edebilmelerinin kolaylaştırılması; (b) Engellilerin hareketi kolaylaştırıcı kaliteli araç ve gerece, yardımcı teknolojilere, yardım sunan insanlara ve araçlara karşılanabilir bir maliyetle erişiminin kolaylaştırılması... (d) Harekete yardımcı araç ve gereçlerle yardımcı teknolojileri üretenlerin engellilerin her türlü ihtiyacını dikkate almaları hususunda teşvik edilmesi.” hükmü,

10. Birleşmiş Milletler Engellilerin Haklarına İlişkin Sözleşmenin "Yeterli Yaşam Standardı ve Sosyal Koruma" başlıklı 28 inci maddesinde; "1. Taraf Devletler, engellilerin yiyecek, giysi ve barınma dahil kendileri ve aileleri için yeterli yaşam standardı hakkını ve yaşam koşullarının sürekli olarak iyileştirilmesi hakkını tanır. Taraf Devletler bu hakkın engelli olmaları nedeniyle ayrımcılığa uğramaksızın tanınmasını temin etmek için gerekli adımları atar. 2. Taraf Devletler engellilerin sosyal korunma ve engelliliğe dayalı ayrımcılığa uğramadan bu haktan yararlanma hakkını tanır ve aşağıda belirtilen tedbirler dahil olmak üzere bahse konu hakkın tanınmasını temin etmek ve geliştirmek için gerekli adımları atar: a. Engellilerin temiz su hizmetlerine, uygun ve bedeli ödenebilir hizmetlere eşit erişimlerini sağlamak ve engellilerin ihtiyaçlarına ilişkin araç gereç ve diğer yardımlara erişimlerini temin etmek; b. Özellikle engelli kadın ve kızlar ve engelli yaşlılar dahil olmak üzere, engellilerin sosyal koruma programlarına ve yoksulluk azaltıcı programlara erişimini sağlamak; c. Yoksulluk koşullarında yaşayan engellilerin ve ailelerinin uygun eğitim, danışmanlık, **mali yardım** ve süreli bakım dahil engelliliğe ilişkin harcamalarında devlet yardımına erişimini sağlamak;..." hükmü,

11. 14/06/2012 tarihli ve 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun "Kurumun Görevi" başlıklı 5 inci maddesinin 1 inci fıkrasında; “Kurum, idarenin işleyişiyle ilgili şikayet üzerine, idarenin her türlü eylem ve işlemleri ile tutum ve davranışlarını; insan haklarına dayalı adalet anlayışı içinde, hukuka ve hakkaniyete uygunluk yönlerinden incelemek, araştırmak ve idareye önerilerde bulunmakla görevlidir.” hükmü

12. 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanunun

12.1.“Amaç” başlıklı 1 inci maddesinde; “Bu Kanunun amacı; engellilerin temel hak ve özgürlüklerden faydalanmasını teşvik ve temin ederek ve doğuştan sahip oldukları onura saygıyı güçlendirerek toplumsal hayata diğer bireylerle eşit koşullarda tam ve etkin katılımlarının sağlanması ve engelliliği önleyici tedbirlerin alınması için gerekli düzenlemelerin yapılmasını sağlamaktır.”

12.2.“Tanımlar” başlıklı 3 üncü maddesinin (a), (b) ve (d) fıkralarında; “(a) **Doğrudan ayrımcılık:** “Engelliliğe dayalı ayrımcılık temeline dayanan ve engellinin hak ve özgürlüklerden karşılaştırılabilir durumdakilere kıyasla eşit şekilde yararlanmasını engelleyen, kısıtlayan veya zorlaştıran her türlü farklı muameleyi, (b) **Dolaylı ayrımcılık:** Görünüşte ayrımcı olmayan her türlü eylem, işlem ve uygulamalar sonucunda engelliliğe dayalı ayrımcılık temeliyle bağlantılı olarak, engellinin hak ve özgürlüklerden yararlanması bakımından nesnel olarak haklılaştırılmayan dezavantajlı bir konuma sokulmasını, d) **Engelliliğe dayalı ayrımcılık:** Siyasi, ekonomik, sosyal, kültürel, medeni veya başka herhangi bir alanda insan hak ve temel özgürlüklerinin tam ve diğerleri ile eşit koşullar altında kullanılması veya bunlardan yararlanılması önünde engelliliğe dayalı olarak gerçekleştirilen her türlü ayırım, dışlama veya kısıtlamayı,” ifade eder.

12.3.“Ayrımcılık” başlıklı 4/a maddesinde; “Doğrudan ve dolaylı ayrımcılık dâhil olmak üzere engelliliğe dayalı her türlü ayrımcılık yasaktır. Eşitliği sağlamak ve ayrımcılığı ortadan kaldırmak üzere engellilere yönelik makul düzenlemelerin yapılması için gerekli tedbirler alınır. Engellilerin

hak ve özgürlüklerden tam ve eşit olarak yararlanmasını sağlamaya yönelik alınacak özel tedbirler ayrımcılık olarak değerlendirilemez.”

13. 4760 sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanununun “Diğer istisnalar” başlıklı 7 nci maddesinin birinci fıkrasının (2) numaralı bendinde; “Kanuna ekli (II) sayılı Listede yer alan kayıt ve tescile tabi mallardan;

a) 87.03 (motor silindir hacmi 1.600 cm³’ü aşanlar hariç), 87.04 (motor silindir hacmi 2.800 cm³’ü aşanlar hariç) ve 87.11 G.T.İ.P numaralarında yer alanların, engellilik derecesi %90 veya daha fazla olan malul ve engelliler tarafından,

b) 87.03 G:T.İ.P. numarasında yer alan (motor silindir hacmi 2.800 cm³’ü aşanlar, bütün tekerlekli motordan güç alanlar veya alabilenler, sürücü dahil 8 kişiye kadar oturma yeri olan binek otomobilleri, yarış arabaları, arazi taşıtları hariç), yük taşımada kullanılıp azami ağırlığı 3,5 tonu aşmayan ve yolcu taşıma kapasitesi istiap haddinin % 50’sinin altında olanlar ile sürücü dahil 9 kişilik oturma yeri olanların, engellilik durumlarının araçları bizzat kullanamayacak ve sürekli olarak tekerlekli sandalye veya sedye kullanmalarını gerektirecek nitelikte olduğunu ilgili mevzuat çerçevesinde alınan engelli sağlık kurulu raporuyla tevsik eden ve engellilik derecesi %90 veya daha fazla olup tekerlekli sandalye veya sedye ile binilmesine ve seyahat edilmesine uygun tertibat yaptırılan malul ve engelliler tarafından,

c) 87.03 (motor silindir hacmi 1.600 cm³’ü aşanlar hariç), 87.04 (motor silindir hacmi 2.800 cm³’ü aşanlar hariç) ve 87.11 G.T.İ.P. numaralarında yer alanların, bizzat kullanma amacıyla engelliliğine uygun hareket ettirici özel tertibat yaptırılan malul ve engelliler tarafından,

d) Bu bendin (a), (b) ve (c) alt bentleri kapsamındaki araçların aynı alt bentlerde belirtilen malul ve engelliler tarafından ilk iktisabından sonra deprem, heyelan, sel, yangın veya kaza sonucu kullanılamaz hale gelmesi nedeniyle hurdaya çıkarılmasında, bu alt bentler kapsamındaki araçları hurdaya çıkaran malul ve engelliler tarafından, beş yılda bir defaya mahsus olmak üzere ilk iktisabının ÖTV’den istisna olduğu hükme başlanmıştır.

14. 26/4/2014 tarih ve 28983 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak 1/5/2014 tarihinden itibaren yürürlüğe giren Katma Değer Vergisi Genel Uygulama Tebliğinin (II/E-1.1) bölümünde, “Münhasıran engellilerin eğitimleri, meslekleri, günlük yaşamlarında kullanmaları için özel olarak üretilmiş her türlü araç-gereç (örneğin; görme engellilerin kullandıkları baston, yazı makinesi, kabartma kabartma klavye; ortopedik engellilerin kullandıkları tekerlekli sandalye, ortez-protez gibi cihaz ve araçlar) ile özel bilgisayar programları istisna kapsamında kabul edilir. Binek otomobili ve diğer nakil vasıtalarının ise sözü edilen “araç-gereç” kapsamında değerlendirilmesi mümkün değildir. Engelliler dışında engelli olmayanlar tarafından da kullanılması mümkün olan araç ve gereçlerin teslimi, bu istisna kapsamında değildir” hükmü, yer almaktadır.

B. Şikâyet Konusuna İlişkin Uygulamalar

15. Anayasa Mahkemesi’nin 11/05/1999 tarih ve E.1997/65 K.1999/15 sayılı kararında; “Yasa önünde eşitlik ilkesi hukuksal durumları aynı olanlar için söz konusudur. Bu ilke ile hukuksal eşitlik öngörülmektedir. Eşitlik ilkesinin amacı, aynı durumda bulunan kişilerin yasalarca aynı işleme bağlı tutulmalarını sağlamak ve kişilere yasa karşısında ayırım yapılmasını ve ayrıcalık tanınmasını önlemektir. Bu ilkeyle, aynı durumda bulunan kimi kişi ve topluluklara ayrı kurallar uygulanarak yasa karşısında eşitliğin çiğnenmesi yasaklanmıştır. **Durum ve konularındaki özellikler kimi kişiler ya da topluluklar için değişik kuralları gerekli kılabilir. Özelliklere, ayrılıklara dayandığı için haklı olan nedenler, ayrı düzenlemeyi eşitlik**

ilkesine aykırı değil, geçerli kılar. Anayasa'nın amaçladığı eylemli değil, hukuksal eşitliktir. Aynı hukuksal durumlar aynı, ayrı hukuksal durumlar ayrı kurallara bağlı tutulursa Anayasa'nın öngördüğü eşitlik ilkesi çiğnenmiş olmaz. Kişisel nitelikleri ve durumları özdeş olanlar için yasalarla değişik kurallar konulamaz." denilmektedir.

16. 2011/3445 Esas 2011/5067 Karar No.'lu Danıştay Üçüncü Daire Başkanlığının kararında;

“3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanununun 1. maddesinde... katma değer vergisine ilişkin istisna ve muafiyetlerin, ancak bu Kanuna hüküm eklenmek veya bu Kanunda değişiklik yapılmak suretiyle düzenleneceği kurala bağlanmıştır. Dosyada mevcut bilgi ve belgelere göre, teslimine konu otomobil, her ne kadar, davacının kullanımına uygun şekilde sonradan tadil edilmiş ise de; üretim özellikleri itibarıyla toplumdaki tüm bireylerin kullanımına sunulan motorlu bir nakil vasıtası olup "özel üretime tabi tutulmuş araç-gereç" kapsamında değerlendirilemeyeceği açıktır. 5378 sayılı Yasa ile 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanununun 17'nci maddesinin dördüncü fıkrasına eklenen (s) bendi ile getirilen istisna hükmünün, özürhükümlerinin eğitimleri, meslekleri, günlük yaşamları için özel olarak üretilmiş araç-gerece ilişkin olması, istisna kapsamına belirli özellikleri haiz motorlu kara taşıtlarının da alınması yönünde yapılan önergelerin kabul görmemesi, mali yükümlülüklerle ilişkin istisnalar hakkında yasa ile düzenleme yapılması zorunlu olup bu alanın yönetsel ve yargısal tasarruf ve yorumlara kapalı olması... davacı tarafından özel tüketim vergisi istisnasından yararlanmak suretiyle satın alınan araç için satıcı firma tarafından davacıdan tahsil edilerek davalı idareye ödenen katma değer vergisi yasaya uygun olduğu halde, söz konusu verginin iadesi istemiyle yapılan başvurunun reddi yolunda tesis edilen işlemin iptali yolunda verilen Bölge İdare Mahkemesi kararının bozulması gerekmiştir.” olarak belirtilmiştir.

C. Kamu Denetçisi Serpil ÇAKIN'ın Kamu Başdenetçisi'ne Önerisi

17. Kamu Denetçisi tarafından yapılan inceleme ve araştırma neticesinde, idarece tesis edilen işlemin hukuka uygun olduğu değerlendirilerek, şikâyetin reddi yönündeki öneri Kamu Başdenetçisi'ne sunulmuştur.

D. Hukuka ve Hakkaniyete Uygunluk Yönünden Değerlendirme

18. 3 numaralı paragrafta açıklandığı üzere, “%62 özür durumuna göre tüm vücut fonksiyon kaybı”na ilişkin hastane raporu bulunan şikâyet başvurusu, taşıt alımında ÖTV ve KDV indiriminden faydalanamadığını belirterek, %90 ve üzeri engelliler ile ortopedik engellilerin bu indirimlerden faydalanmasına rağmen kendisi faydalanamadığı için engelliler arasında iddia ettiği ayrımcı uygulamanın kaldırılmasını talep etmektedir.

19. 13. Paragrafta açıklandığı üzere; ÖTV Kanununun 7/2. Maddesine göre araçların engellilik derecesi %90 veya daha fazla olan malul ve engelliler ile bizzat kullanma amacıyla engelliğine uygun hareket ettirici özel tertibat yaptıran malul ve engelliler tarafından 5 yılda bir defaya mahsus olmak üzere ilk iktisabı ÖTV'den istisna edilmiştir. Şikâyetçinin engelinin derecesi Sağlık Bakanlığı Bursa Devlet Hastanesi Özürhükümler Kurulu Raporunda “%62” olarak belirlenen Özür Durumuna Göre Tüm Vücut Kaybı Oranının Maliye Bakanlığınca “%42” olarak onaylanmış olup, %90'ın üzerinde olmadığından ve şikâyetçinin engelliğine uygun hareket ettirici özel tertibat yaptırmaması değerlendirilmediğinden şikâyetçinin ÖTV indiriminden faydalandırılmaması konusunda idarenin işleminin hukuka uygun olduğu değerlendirilmiştir.

20. 14. paragrafta açıklandığı üzere KDV istisnasında araç-gereçler için “engellilerin eğitimleri, meslekleri, günlük yaşamları için özel olarak üretilmiş olması” belirtilmektedir. Dolayısıyla, başlangıçta engelliler için özel olarak üretilmeyen, herkes tarafından kullanılabilir şekilde

üretmiş olan araç gereçlerin, engellilerin günlük yaşamlarında da kullanılabilmesi halinde KDV istisnasının söz konusu olmayacağı ve *Binek otomobili ve diğer nakil vasıtalarının ise sözü edilen "araç-gereç" kapsamında değerlendirilmesinin mümkün olmayacağı belirtildiğinden, şikâyetçinin KDV indiriminden faydalandırılmaması hususunda idarenin işleminin hukuka uygun olduğu değerlendirilmiştir.*

21. T.C Anayasası ile vergi, harç ve benzeri malî yükümlülüklerin muaflık, istisnalar ve indirimleriyle oranlarına ilişkin hükümlerinde kanunun belirttiği yukarı ve aşağı sınırlar içinde değişiklik yapmak yetkisinin Bakanlar Kuruluna verildiği; Bakanlar Kurulu kaynağını Anayasadan alan takdir yetkisini, ülkenin yurt içi ve yurt dışı ekonomi politikalarını her an değişen ekonomik şartlara göre ayarlama amacıyla kullandığı; Anayasamızın 10 uncu ve 61 inci maddeleri gereğince herkesin ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşit olduğu vurgusundan hareket ederek engellilere yönelik ödevlerini, amaçlarına uygun öncelikleri gözeterek **ekonomik istikrarı** bozmayacak şekilde **mali kaynakların yeterliliği ölçüsünde** yerine getirdiğinden, araçlarda gerekli indirim ve istisnaların ne şekilde uygulanacağı ilgili mevzuatta belirlenmiştir.

22. "Engelli bireylerin bağımsız erişim ve kişisel bağımsızlık hakkının, gerek ulusal ve gerekse de Türkiye'nin taraf olduğu Birleşmiş Milletler (BM) Engelli Kişilerin Haklarına İlişkin Sözleşmesi (EHS) hükümleri tarafından güvence altına alındığı, engelli bireylerin söz konusu haklarından faydalanmaları aşamasında gündeme gelen uygulamaların, gerek Anayasa'nın 10. maddesindeki pozitif edim anlayışı ve gerekse de 61. maddede yer alan "sakatların toplum yaşamına intibaklarını sağlayıcı" tedbirler alınması yönündeki hükümler kapsamında değerlendirileceği, Engellilerin ulaşım ihtiyacının karşılanarak bireysel özerkliğinin desteklenmesi, toplumsal yaşama kolaylıkla adapte olabilmelerinin sağlanması ve yaşam içinde yer alabilmelerinin kolaylaştırılması amacıyla araç alımında desteklenmeleri oldukça önemlidir. Engellilere, engelsiz bireyler gibi eşit haklara erişimin sağlanması için pozitif ayrıcalık sağlayan haklar verilmesi, teşvik edilmesi sosyal devlet ilkesinin olmazsa olmaz şartlarındanır.

23. Kanun ve mevzuat, engel durumları itibariyle araç kullanabilecek durumda olan engellilere ÖTV muafiyeti sağlamamaktadır. Kanundaki bu yaklaşım, pozitif ayrımcılık, sadece dezavantajı sebebiyle eşitliğin bozulduğu hallerde, dezavantajlı kişi lehine eşitliği sağlamak amacıyla mümkün olmaktadır. Bu yönüyle konu ele alındığında, toplumdaki diğer bireylerle aynı koşullarda toplu taşıma araçlarına rahatlıkla binebilecek ve araç kullanabilecek engellilerin gerçek anlamda dezavantaj yaşayan engellilerle aynı muafiyetlerden yararlandırılmasının yine Anayasanın 10. maddesinde yer alan hiçbir kişiye ya da zümreye ayrıcalık tanınmaz ilkesiyle çelişen bir uygulama olacağı değerlendirilmiştir.

24. Özel Tüketim Vergisi Kanunu kapsamında %90'ın üzerinde olan engellilere getirilen bu istisnanın temel dayanağı **engellinin araç kullanamamasıdır**. Bu doğrultuda Karayolları Trafik Yönetmeliğinin 53. Maddesi ç bendinde "*Özel tertibatı olmayıp, engellilik derecesi % 90 ve üzeri olan malul ve engelliler tarafından Özel Tüketim Vergisinden muaf olarak bizzat ithal edilen araçların tescil belgelerine ve bilgisayar kayıtlarına, "Araç sahibi engelli kişinin eşi, kanuni mümessili ile üçüncü dereceye kadar kan ve sıhri hısımlarından bir sürücü veya noterce düzenlenmiş iş akdine bağlı olarak istihdam edilen bir sürücü tarafından kullanılması zorunlu olup, beş yıl içerisinde Özel Tüketim Vergisi ödenmeden devri, satışı, hibesi, intifasının mülkiyeti muhafaza kaydıyla veya sair şekillerde akden devri, tasarruf hakkının vekâletname ile devredilmesi, kiralanması, ödünç verilmesi yasaktır.*" görüleceği üzere, %90'ın üzerinde engeli bulunan ve ÖTV istisnasından kişinin kendisinin araç kullanamayacak durumda olan engellileri kapsadığı görülmüştür.

25. Sosyal engelleri kaldırarak insanın maddi ve manevi gelişimini sağlamak üzere gerekli şartları temin etmek, engellilerin toplum hayatına tam uyum sağlamaları ve korunmaları için gerekli tedbirleri almak sosyal devletin görevleri arasında sayılarak hükme bağlanmıştır. Özel Tüketim Vergisi Kanunu kapsamında %90'ın altında engellilere yönelik ÖTV uygulaması, sadece ve sadece özel bir hareket ettirici tertibat olması koşuluyla araç kullanabilecek engellileri kapsamaktadır. Mevzuata göre bu araçların da araç sahibi tarafından kullanılabilmesi, araçlarda yapılacak tertibatın getireceği maliyet göz önünde bulundurulduğunda, bu maliyetlerin yükünün bir dezavantaj olarak bireylerin araç kullanımında engel oluşturduğu, araç kullanan bireylere kıyasla bozulan eşitliğin sağlanmaya çalışıldığı düşünülmüştür.

26. Engelli araçlarına uygulanan vergi muafiyetleri bakımından vergi istisnasının her ne kadar ortopedik engellilere ayrıcalık tanındığı varsayımıyla engel türüne göre belirlenmesinden olduğunu düşündürse de, burada amacın bu bireylerin araçlarında yapılacak özel tertibat uygulamaları ile toplu yaşama katılmalarının sağlanmasıdır. Yasa hükmünün engellilerin engellilik çeşidine göre ayırım yapılmasını öngören bir amaç gütmemesinin söz konusu olmayacağı değerlendirilmiştir.

27. T.C. Anayasasının 2 nci maddesinde Türkiye Cumhuriyetinin nitelikleri arasında sosyal devlet ilkesine yer verildiği, 5 inci maddesinde ise, kişilerin ve toplumun refah, huzur ve mutluluğunu sağlama, kişinin temel hak ve hürriyetlerini, sosyal hukuk devleti ve adalet ilkeleriyle bağdaşmayacak surette sınırlayan siyasal, ekonomik ve sosyal engelleri kaldırma ve insanın maddi ve manevi varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmanın devletin temel amaç ve görevleri arasında sayıldığı dikkate alındığında, konunun sosyal devlet ilkesi çerçevesinde ele alınması gerekliliği söz konusudur. “Sosyal devlet” ilkesine ilişkin olarak Anayasa Mahkemesi kararlarında egemen olan görüşe göre sosyal devletin görevi, kişinin onurlu bir yaşam sürdürmesi, maddi ve manevi varlığını bu yönde geliştirmesi için geçerli koşulları oluşturması, güçsüzleri güçlüler karşısında koruyarak gerçek eşitliği, yani sosyal adaleti, sosyal gönenci, sosyal güvenliği ve toplumsal dengeyi sağlamaktır. (*Kamu Başdenetçisinin, 2015/1138 şikayet no.lu ve 03/07/2015 tarihli Ret Kararı, 17 nci paragraf*)

28. Bu bağlamda, Anayasa Mahkemesi kararında belirtildiği üzere (Bknz: 15. prgrf) Anayasa'nın 10 uncu maddesindeki eşitlik ilkesi, birbiriyle aynı durumda olanlara ayrı kuralların uygulanmasını ve ayrıcalıklı kişi veya toplulukların yaratılmasını engellemektedir. 2010 Anayasa değişikliği ile 10 uncu maddeye eklenen “Çocuklar, yaşlılar, özürlüler, harp ve vazife şehitlerinin dul ve yetimleri ile malul gaziler için alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı sayılmaz.” ifadesi aslında kanun önünde eşitliği aşan, haklar ve özgürlükler açısından dezavantajlı grupları toplumun diğer üyeleri ile eşitlemeye çalışan ve bu anlamda fiili eşitliği sağlamaya yönelik bir düzenlemedir. Anayasa Mahkemesinin “...Durum ve konumlarındaki özellikler, kimi kişiler ya da topluluklar için değişik kuralları geçerli kılabilir. Ancak kişisel nitelikler ve durumları özdeş olanların farklı kurallara tabi tutulmaları, Anayasa'nın eşitlik ilkesine aykırılık oluşturur.” (Anayasa Mahkemesinin 07/02/2008 tarihli ve E.2004/30, K.2008/55 sayılı kararı) ifadesi ve eşitsiz bir durumu ortadan kaldırmak amacıyla gerçekleştirilen farklı muamelelerin İHAS'ın 14 üncü maddesi ile koruma altında olduğu (Prof. Dr. Sibel İNCEOĞLU (2013), *İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesi ve Anayasa, 3.Baskı İstanbul, s:477*) hususu birlikte değerlendirildiğinde yukarıda anılan her bir dezavantajlı grup için, devletin farklı kurallar belirlemesinin eşitlik ilkesine aykırılık oluşturmayacağı sonucu da açıktır. (*Kamu Başdenetçisinin, 2015/5496 şikayet no.lu ve 27/07/2015 tarihli Ret Kararı, 24 ncü paragraf*)

29. Yukarıdan bu yana tüm açıklananlar, şikâyetçinin iddiaları, idarelerin konu ile ilgili açıklamaları, mevzuat hükümleri, yargı kararları, Kurumumuzun daha önce vermiş olduğu kararlar ve tüm dosya birlikte değerlendirildiğinde; şikâyetçinin sağlık kurulu raporunda %62 olarak belirtilen tüm vücut fonksiyon kaybı oranından dolayı ÖTV ve KDV kanunlarının istisna hükümlerinden faydalanarak araç alımının hukuka uygun olmayacağı, engelli türü gözetilmeksizin istisna tanınan %90 ve daha üzeri engelli bireyler ile kendisinin engellilik oranı itibarıyla ve yaşam fonksiyonların ve toplum hayatına uyum sağlamalarının kıyaslanamayacağı ve bu noktadan çıkışla ayrımcılık iddiasının kabul edilebilir olmadığı, %90 ve üzeri engelli bireylerin herkesle eşit olabilmesinin sağlanması olarak bu gruba pozitif ayrımcılık yapılmasının kabul edilebilir olduğu, engel oranı %90'ın altında olup ta özel tertibat yaptırılan araçlardaki vergi indirimleri yapılması konusunda ise bu bireylerin toplum hayatına uyum sağlamalarının kolaylaştırılması amacı ile bu istisnanın tanınmış olacağı değerlendirilmiş olup, şikâyet konusu talebin reddi gerektiği kanaatine varılmıştır.

E. İnsan Hakları Yönünden Değerlendirme

30. T.C. Anayasasının "Kanun Önünde Eşitlik" başlıklı 10 uncu maddesinde ifadesini bulan eşitlik ilkesinin, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 13 üncü maddesindeki etkili başvuru hakkının ve 17 nci maddesindeki hakları kötüye kullanma yasağının ihlal edildiğine dair herhangi bir bulgu ve bilgiye rastlanmadığı gibi şikâyete konu olayda, Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Evrensel Beyanamesi ile İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesinde yazılı ve güvence altına alınmış olan haklara da aykırı bir durum tespit edilememiştir.

F. İyi Yönetişim İlkeleri Yönünden Değerlendirme

31. Günümüzde demokratik, modern ve katılımcı yönetim anlayışında idarelerden sadece hukuka uygun hareket etmeleri değil aynı zamanda iyi yönetim ilkelerine de uygun işlem tesis etmeleri beklenmektedir.

32. 28/03/2013 tarihli ve 28601 mükerrer sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin "İyi Yönetim İlkeleri" başlıklı 6 ncı maddesinde, Kurumun, inceleme ve araştırma yaparken insan haklarına dayalı adalet anlayışı içinde; kanunlara uygunluk, ayrımcılığın önlenmesi, ölçülülük, yetkinin kötüye kullanılmaması; eşitlik, tarafsızlık, dürüstlük, nezaket, şeffaflık, hesap verilebilirlik, haklı beklentiye uygunluk, kazanılmış hakların korunması, dinlenilme hakkı, savunma hakkı, bilgi edinme hakkı, makul sürede karar verme, kararların gerekçeli olması, karara karşı başvuru yollarının gösterilmesi, kararın geciktirilmeksizin bildirilmesi, kişisel verilerin korunması gibi iyi yönetim ilkelerine uygun işlem ve eylem ile tutum veya davranışta bulunup bulunmadığını gözeteceği düzenlenmiştir. Söz konusu Yönetmelik hükmünde yer alan ilkelerin kaynağını teşkil eden Avrupa Birliği Temel Haklar Şartının 41 inci maddesinde de iyi yönetim hakkından bahsedilmekte olup benzer ilkelere Avrupa parlamentosu tarafından kabul edilen "Avrupa Doğru İdari Davranış Yasası'nda da yer verilmiştir.

33. Söz konusu ilkeler yönünden yapılan değerlendirme neticesinde; şikâyet başvurusu kapsamında, şikâyetçiye idare tarafından süresi içinde ve gerekçeli olarak cevap verildiği, idarenin başvuranla ilgili işlemlerinde kanunlara uygunluk, haklı beklentiye uygunluk, makul sürede ve gerekçeli karar verme, kararın geciktirilmeksizin bildirilmesi **ilkelerine uygun davrandığı**, ancak idarenin, şikâyetçiye verdiği cevapta hangi sürede hangi mercilere başvurabileceğini göstermeyerek karara karşı başvuru yollarının gösterilmesi **ilkesine uymadığı** anlaşılmış olup, idarenin bundan böyle bu ilkeye de uyması beklenmektedir.

IV. HAK ARAMA ÖZGÜRLÜĞÜNE İLİŞKİN YASAL MEVZUAT

A. Dava Açma Süresinin Yeniden Başlaması

34. 14/06/2012 tarihli ve 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun “Dava açma süresinin yeniden işlemeye başlaması” başlıklı 21 inci maddesinde, Kamu Denetçiliği Kurumunun inceleme ve araştırmasını, başvuru tarihinden itibaren altı ay içinde sonuçlandıramaması hâlinde durmuş olan dava açma süresinin kaldığı yerden işlemeye başlayacağı belirtilmiş; Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 38 inci maddesinin dördüncü fıkrasında da Kurumun inceleme ve araştırmasını, şikâyet başvuru tarihinden itibaren, altı ay içinde sonuçlandıramaması halinde durumun gerekçesiyle birlikte şikâyetçiye tebliğ edileceği ve durmuş olan dava açma süresinin tebliğden itibaren kaldığı yerden işlemeye başlayacağı belirtilmiştir. Bu kapsamda incelemenin altı ayda bitirilememesi gerekçesi ve dava açma süresinin kaldığı yerden yeniden işlemeye başlayacağı hususu 27/06/2016 tarihli ve 5009 sayılı yazı ile şikâyetçiye bildirilmiştir.

B. Yargı Yolu

35. 2709 sayılı 1982 Anayasasının Temel Hak ve Hürriyetlerin Korunması Başlıklı 40 ıncı maddesinin ikinci fıkrasında; “Devlet, işlemlerinde, ilgili kişilerin hangi kanun yolları ve mercilere başvuracağını ve sürelerini belirtmek zorundadır.” hükmü yer almakta olup, 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun 20 nci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca, ilgili idarenin eylem ve işlemlerine karşı varsa 60 günlük dava açma süresinden arta kalan sürede Bursa Vergi Mahkemesine yargı yolu açıktır.

V. KARAR

Yukarıda yer alan gerekçeler ve dosya kapsamına göre **ŞİKÂYETİN REDDİNE**, Kararın **ŞİKÂYET BAŞVURUCUSUNA** ve **MALİYE BAKANLIĞINA** tebliğine, Türkiye Cumhuriyeti Kamu Başdenetçisi’nce karar verildi.

e-imzalıdır

M.Nihat ÖMEROĞLU
Kamu Başdenetçisi